

Fővárosi gyáraknak

és külföldre szállít

a VASÖNTÖDE

Öreg üzem már a Szegedi Vasöntöde: ahogy az ember rányit a Tolbuhin sugáruiti kapun, nyomban látja a girbe-gurba sikátorokon. A portás igazít az irodák felé, ott is Tombác Ferenc üzemgazdasági vezető szobájához, akivel percek alatt ben vagyunk az üzem, a termelés problémáiban.

Megrendelés mindig van elegendő

Először is, tisztult a vállalat profilja — mondotta —, 1959-ben kizárólag szürke vasöntvények előállításával foglalkozik az üzem, többé nem gyártanak se kályhakat, sem pedig satukat.

A profilszűkítésnek megvan a maga értelme. Legyen az öntőde csak öntőde, akkor rentábilisabb a termelés. Különböző is mind jobban észrevehető a Szegedi Vasöntöde fejlődése, s egyre magasabbak a követelmények is. A napokban kezdik szerelni a Ganz Kapcsolók és Készülékek Gyárához megújított öntődéjének használható gépegyeségeit, ezentúl Szegedről kell majd ellátni ezt a gyárat a szükséges öntvény mennyiséggel. Megrendelő különben is van éppen elég: a Villamosgép- és Kábelgyár, az Egyenáramú Gépgyár, a Dinamo Villamos Forgácsoló Gyára és még jónéhány erőáramú üzem az állandó üzletárs.

Az elmúlt év utolsó negyede óta exportáló üzemé lépett elő a Vasöntöde. A Metalimpexen keresztül csehszlovák cégek számára csapokat, armatúrákat öntenek, melyek mintáit is helyben készítik el. 1959-ben két és fél millió forint értékben gyártják a kiviteli cikkeket.

Egy perces néma csend

Tavaly, 1836 tonna szürke öntvény gyártottak, az idei terv 2000 tonnára szól. Reális, hiszen az első negyedévében már hat százalékkal, 231 ezer forinttal felülmúlták az előirányzatot. Az önköltségi tervet is túlteljesítették egy százalékkal.

Igyekeznek, ahol csak mód van rá a földi, kézzel végzett munkát géppel megcsináltatni. Ezzel növekedik a termelékenység. Nemrégiben új technológiát is vezetett be az öntőde műszaki gárdája, az úgynevezett héjformázást. A külföldön már jól ismert eljárást hazánkban eddig csak elsősorban alkalmazták, pedig ha az öntődének nem is annyira, a megmunkáló üzemnek annál több munkát takarít meg. A Ganz Kapcsolók és Készülékek Gyárához például közvetlenül úgy, ahogy kikerülnek az öntődeből, máris lehet nikkelezni. Annnyira sima a héjformázással készült öntvény felülete.

Közben már az üzemben járunk Tombác elvtárral.

A csarnok egyik végénél gyülekeznek a munkások. Lambert József művezetőről emlékeznek meg, aki a napokban halt meg a bányászok és kohászok, öntőmesterek régi betegségében, a szilikózisban. Öreg munkás volt, nem most kezdte. Talán nem is értik a ma itt dolgozó életerős fiatalok. De igen, értik. A végítzteséget adó egyperces néma csendben bárki leolvashatta az öntudatos munkásarcokról a megértést, a szeretetet.

Már most érezhető a változás jelei a Szegedi Vasöntődében, nemsokára azonban az újjászülés ideje is el fog érkezzni. A tervek készszen állnak: csarnokbővítés, gépek, irodaépület-építés, és így tovább. Az élet egy pillanatra sem áll meg.

F. K.

Történelmi idők

1919

május

16

A Pravda mai számának vezércikke hosszasan foglalkozik a Magyar Tanácsköztársaság helyzetével, méltatja a magyar proletárdiktatúra jelentőségét.

A hadsereggparancsnokság elrendeli a parancsnoki jelzések bevezetését a Vörös Hadseregben. »Az elmúlt harcok tapasztalatai világon mutatták, hogy a harcok csapatai érdekében feltétlenül szükséges, hogy azok a katonák, akik arra vannak hivatva, hogy társaikat a harcban vezessék, ismertetőjelekkel láttassanak el« — hangzik az indoklás. A jelzések a zubbony ujján és a sapkán elhelyezett különböző számú és szélességű piros csíkok.

A Vecsérnyie Izvesztija című szovjet lap írja a románok elleni szovjet támadás jelentőségéről: »Az ukránjai szovjet csapatok át-

törve a román frontot, Tanácsmagyarország segítségére sietnek, és a segítség a magyar munkásságnak idejében jön. Az ukránjai támogatás nagy diadal a szocialista forradalomnak. Ez reális alapra állítja a szövetséget az orosz-szovjet köztársaság és Tanácsmagyarország között«.

A Szeged és Vidéke című újság tudósítója beszámol egyik régebbi látogatásáról a Gyűjtőfogházban, a régi idők letartóztatott »nagy emberei« között. Hogyan élnek ők? Wekerlénnek íróasztallal és könyvekkel ellátott szobája van, látogatóival szabadon beszélhet és kikísérheti őket a folyosóra. Az újságíró látogatásakor saját beszédeinek kötetét olvastatta és azt igyekezett bizonygatni, hogy világlejében progresszív ember volt és minden szociális intézkedés tőle származik ebben az országban. Szurmay, a generális miniszter éppen a kályhában próbált tüzet élesztetni. Nagyon dühösnek látszott és nem volt hajlandó nyilatkozni.

„Névtelenül”

— 10 ÉVEN ÁT

Szegeden, a Kossuth Lajos sugáruiti kórház ebédlőjében délután 12-en jöttek össze, hogy a fontos egészségügyi intézményben megalakítsák a kommunista párt helyi szervezetét. Kicsit elfogódottak voltak, mert érezték, hogy jelentős eseménnyel gazdagítják a kórház történelmének lapjait.

Aztán egyszerűen, sallangos cikornyák nélkül, de felelősséggel és körültekintően választott vezetőséget az új párt szervezet. A párttagság akarata szerint az alapszervezet titkárának Balla Jánost tették meg. Ennek most 10 esztendeje...

Ha egy évtized múltán a kórház párt szervezete titkárának nevére kéredez, ezt mondják: Balla János. Ő a fekete hajú, halántékánál lassan szülő férfi, 1949 májusa óta megalkotás nélkül áll szép, azonban sok gondnal és felelősséggel járó posztján. (A kommunista pártnak 1944 óta tagja). A Petőfi Iparitanulósiskolából — ahol mint nevelő tevékenykedett — került a kórházba élmezésvetőnek. Ma is az a párttitkár.

Magáról nem szeret beszélni, csak arról szól lassan, amit az egész párt szervezet tett. A 10 év alatt sok minden történt. Voltak nagy sikerei, ám gondjai, és bajai is a párt szervezetnek. Nem csináltak azonban »csudanagy« dolgokat. Apró és megint csak apró munkák, — jó szívvel, hittel az emberek javáért. A betegekért, egészségügyi dolgozóknak stb. Ki győzné sorolni?!

A személyi kultuszról eredő hibákat ezreket a párttitkár is, nem egy éjszakát álmátlanul töltött miatta, kétségek között hanyódván. Fűtötték azonban a szocializmus eszméje, lankadatlanul dolgozott. Küzdelmes, örömmel és bajjal teli 10 esztendejének történetéről íme néhány szerény kép, amely talán érzékelteti, hogy milyen ember.

Ezenkilencszázötvenhat novemberében új életre kapott a párt szervezet, bár soraiban akkor csupán hatan-nyolcan voltak. Balla János bejelentette dr. Molnárnak, az igazgató-főorvosnak, hogy megalakítják a Magyar Szocialista Munkáspártot. Kérte, hogy tegyék félre a »torzskodást«, adjon segítséget, hiszen az MDP-nek évek óta tagja volt. Dr. Molnár hallani se akart erről, sőt

figyelmeztette Ballát: nem kell párt szervezetet alakítani... Várni kell, várni.

Az MSZMP helyi szervezete azonban megalakult és soraiban az elsők között olyan kiváló orvos is volt, mint dr. Szabó Dénes sebész-főorvos. Dr. Molnár pedig diszszidált.

Ma már harmincöt tagú a párt szervezet és közöttük 13 az orvos. Örömmel mondhatják, hogy a párt szervezetnek, éppen a munkája nyomán van tekintélye és becsülük a pártönkvüliek.

A párttitkár sem szűnik meg baráti eszmecseréket folytatni az emberekkel. Sokféle ügyes-bajos dolgokban keresik fel. Hozzá fordult például problémájával Boda József népolónó és dr. Otótt Ferenc orvos is...

Közvetlen ember és ha annak van ideje, szereti a tréfát is. Kedveli a labdarúgást, maga is játszott a kórház csapatában. Most már azonban csak »szurkolója« a kórházi csapatnak, meg persze a SZEAC-nak. A mérkőzések után pohár sörré maga is beül az orvosokkal és az apólok-kal, s kellemesen töltik az időt.

A pártvezetőség egyik tagja — különben a szocializmus ügyéhez hű elvtárs —, nem megengedhetően beszélt az értelmiségiekéről és kicsit bizony »hanggal«, erőszakosan akart »tekintélyt« szerezni a párt szervezetnek. A párttitkár maga figyelmeztette ezért és meg is mondta az érintett értelmiségieknek, hogy

A „NEM POLITIZÁLÓK”-NAK
— A POLITIKÁRÓL

Körülmenyes dolog politikában szót érteni azokkal, akik minden eszmecserére elől így térnek ki, nyakig begombolozva: »Kérem, én nem politizálok...« De azért csak meg kell próbálni ezt is!

Nem azokról beszélek, akik azért veszik nyelvükre a tiltakozásnak ezt a finoman elhárító kifejezését, mert egykori hírhedt politikai szerepük miatt tanácsosabb magukat távol tartani a nyilvános politikázástól, hanem azokról, akik tisztességgük ellenére »begubóznak«. Lehet, hogy nem is maguk tehetnek erről. Ez a magatartás hosszú ideig védekezés volt. Ha valaki a Horthy-rendszerben ehhez tartotta magát, ösztönösen védekezett a »politikai szimat« ellen; s talán nem túlzás azt mondani, hogy ezzel enyhén kifejezésre juttatta a hivatalos politika elleni tiltakozását. Nem úgy, mint a régi rendszer ellen bátran küzdő, aktív munkásmozgalmi politikuskok, hanem a maga szerény és hatástalan módján. Az állásfoglalásuk körülbelül ilyen logikán nyugodott: Nem tanácsos szólni, magamat elárulni, hiszen nem értek egyet. Mindig Szejk kocsmárosa, Palivec ur jut eszembe, aki ugyancsak lépésről-lépésre hangzott, hogy »kérem, én nem politizálok«, s végül a monarchiával került kellemetlenségbe, mert ennek ez volt a maga természetes rendje.

Többé-kevésbé eredményes védekezés, pajzs volt ez egy korszak romlott és korrupt politikája ellen, mert hiszen szólás-mondás is maradt ránk abból az időből, azt summázzván, hogy a »politika úri huncutság«.

Becsületes magatartás volt, ha nem is vezetett többre a reflexszerű tiltakozásnál. Aki tisztességesen akart élni, került a hivatalos, állami politikában való elmerülést, amely büzlő mocsárként él emlékezetünkben. A politika jórészt intrikából, egyes hatalmi csoportok marakodásából, érvényesülési vágyából élt. Amikor egy kormánypolitikus nemzeti érdekekről beszélt, saját pecsenyét sítógötte; ha verekedett a közéletben, a maga érdekeiért tette. Ettől valóban meg

lehetett csömörödni; ettől valóban tartózkodni kellett — vagy szembe kellett vele szállni egy józan, közérdeklő politikai platformról.

A tévedés csupán ott érzékelhető, hogy pusztán óvatosságból sok léleken megörögződött ez a régi tartózkodás. Azok az emberek, akik így védekeztek a múlt rendszerben, még nem vették mindannyian figyelembe, hogy a közéletnek ezek a sűrű mocsarai már régen és teljesen kiszáradtak; nem végezték el magukban azt a számadást, hogy a politika fogalma, tartalma teljesen megváltozott és az új társadalomban elnyerte valódi értelmét.

Hogy mivé nemesült a megváltozott viszonyok között, annak illusztrálására hadd idézzem egyik aktív közéleti emberünk szavait: »A politika nálunk az alkotás egyik magasrendű fajtája, amelyben a gyakorlati cselekvés és a legmagasabb fantázia egyesül, hogy megteremtse a társadalom erejét, irányt és medret szabjon az egymásra talált vágyaknak, törekvéseknek«.

Mondjam-e, hogy aki ma tartózkodik a politikától, akarva-akaratlanul ettől tartózkodik?

Közhelynek számít már, de csak hangsúlyozni kell még egyszer: a nem politizálás politikai álláspont. Miként az volt a múltban, az ma is — s miként a hivatalos politikával szemben álló magatartás volt — mit kerüljessük! —, lényegében az ma is. Pedig nem valószínű, hogy mindenki érzi ennek a súlyát és értékét, aki azt mondja: nem politizálok — s még kevésbé hihet, hogy ilyen felismerés után vállalja is álláspontját. Talán kényelmes, talán felelősséget, gondolkodást, politikai cselekvést sem igényel, s azért népszerű sokak körében, mindenesetre korszerűtlen, hamis a »nem politizálok« gondolatmenete.

Lehet, hogy sokban ellenzéki kisegítet csomagolják ebbe a frázisba és érzik érveik gyengeségét, de mindenképpen félrevezető az emlegetett kijelentés. Társadalomban, emberközösségben élni, vélemények, észrevételek, vagy bíráló megjegyzések nélkül lehetetlenség. A po-

litikában az emberek alapvető léteérdekei fordulnak meg és érlelődnek. Volna ember, akinek egyre megy, hogy növekszik-e a keresete, vagy sem? Kap-e mindenki munkát, vagy a gyárkapu előtt kell ácsorogni? S hogy még általánosabb emberi érdekekről beszéljünk: lesz-e háború, virulhat-e a béke? El lehet emlegetni menni szó nélkül, egy üres gesztussal?

Nem lehet, és az életben nem is így történik. Saját magában, vagy szűkebb környezetében mindenki summázza a napi eseményekről, az ország és világ dolgairól őszinte, igazi véleményét, csak éppen óvatosságból, vagy bátortalanságból elhallgatja. Politizálnak rendszerünk ellenségei is, bármennyire igyekezzenek az apolitikusság látszatát fenntartani — és politizálnak azok a jóhiszemű emberek is, akik nem azért maradnak csöndben, mert velük egyháron pendülnek, hanem inkább azért, mert beljük idegződött ez a régi tartózkodás, és esetleg részletkérdésekben bizonyos fenntartásaik vannak. Ezeknek leközölgésére azonban sohasem nyújt módot a hallgatás és az okatlan elzárkózás, csak az őszinte véleménycsere.

Derek értelmiségieknek, dolgozó kisiparosoknak, magukba néző tisztviselőknél ajánlom ezeket a sorokat. Azoknak is, akik így tesznek: »Kérem, én becsülettel elvágom a munkámat, gyógyítok, tanítok, könyvelek — a szocializmusért teszem ezt, nemde? Mit kívánok még tőlem? Ez nem elégséges emberi álláspont?« Azért idézem ezt a mostanában gyakran hallható gondolatot, mert erős hasonlatosságban van a fentebb citált kijelentésekkel, továbbá azért, hogy megkísérleljem a választ is erre a kérdésre: mit kívánok még?

Ennek a társadalomnak nagy szüksége van a teremtő észre, gondolkodásra, munkakészségre, de nemcsak ezt kéri a szocializmusért küzdő, dolgozó embermilliók az értelmiségtől, hanem a szívüket is! A heroikus küzdelem iránti rokonszenvet, szeretetteljes ügybuzgalmat. Prózában így is lehetne mondani: a

szelűk való gondolati, politikai és érzelmi azonosulást. Becsületesen élő, alkotó embernek nehezére esne ez? Lehet számára szebb küldetés, mint a nép szolgálata? Ma ez a megmondott, józan, okos politika. Ha valaki ettől tartózkodik, páholyból nézi, lebecsüli, amit milliók csinálnak. Nem hiszem, hogy volna gondolkodó, néppel érző ember, aki lelkiismeretfurdalás nélkül meg tudná ezt tenni.

Politika ez is — amaz is. Mielőtt valaki kimondja, hogy »kérem, én nem politizálok«, gondolja ezt végig.

S. I.

Kiszések segítése a petőfitelepi iskolásoknak

Sikeres politizációs oktatás folyik a petőfitelepi II-es számú általános iskolában is. E munkát azonban megnehezíti, hogy nem áll megfelelő műhely rendelkezésükre. A Szegedi E. M.

Tervező Vállalat KISZ-szervezetének brigádja sietett az iskola segítségére és társadalmi munkával elkészítették a szükséges politizációs műhely műszaki kivitelezési tervét. Ennek alapján az új tanterv felépítik a műhelyt, amely segíteni fogja a tanulókat abban, hogy a gyakorlati életben minél jobban megállják helyüket. Az iskola vezetője ezúton is köszönetet mond a kiszések önzetlen segítségéért.

(M. S.)